

Niezwykła powieść polska

„Współczesny Pan”

nr 5 XII 1931 r.

Udała się p. Zambrzyckiemu ta książka uderzająca oryginalnością, tryskająca humorem, dowcipna a równocześnie pomyślana tak niecodziennie, niekonwencjonalnie, że powinna wywołać co najmniej przychylnie komentarze.

Pomysł podróży w czasie, przeniesienia się przy pomocy specjalnych środków do innej epoki został już wyzyskany w *Torpedzie czasu* Słonimskiego, ale tam podróż miała charakter awanturniczy i doprowadziła do zgoła niesłychanych awantur, podczas gdy *Nasza Pani Radosna* nie odznacza się tendencjami reformatorskimi, uczestnicy „wycieczki” nie pragną zmieniać historii świata, ale ot tak sobie zarobić grosiwa. Bohaterami są awanturnicy poszukiwani przez policje rozmaitych krajów za pędzenie nielegalnie wódki, którzy postanawiają „wywędrować” do epoki minionej, by ludzkość ówczesną nauczyć picia tego napoju radosnego i zebrać za to pieniądze do szkatułki. Przypadkowo lądują w epoce rzymskiej i w ten sposób rozpoczynają serię przedziwnych przeżyć.

Autor sumiennie opisuje tryb życia dawnych Rzymian, tworząc świetną syntezę powieści obyczajowej i sensacyjno-awanturniczej. Ciekawie przedstawia tę epokę upadku dawnej świetności rzymskiej, całkowite zwycięstwo kultury i obyczajowości greckiej, coraz większy wpływ barbarzyńców, początki ekspansji zwycięskiego później chrystianizmu. Mamy tu i igrzyska, i manewry wojskowe cezara Tytusa, w końcu wybuch Wezuwiusza i zniszczenie Herkulanum i Pompei.

Na tak sumiennie i rzeczowo opisywanym tle autor w niebywale dowcipny sposób z werwą, a równocześnie – trzeba przyznać – umiarem, pozwala ludziom naszej epoki grać rolę „barbarzyńców”, w znaczeniu rzymskim przybyszów, którzy skromnie i spokojnie rychło się w tym świecie aklimatyzują, zakładają ogniska domowe, a równocześnie przy pomocy procederu swego zarabiają niezgorzej i odkładają monetę na „powrót” do czasów obecnych.

Prawda dziejowa, nadzwyczajna drobiazgowość, przy końcu czasem może i zbyt wielka ścisłość w odtwarzaniu historycznym epoki, śmiałość w rozwiązywaniu sytuacji powikłanych, nieuniknionych przy zetknięciu się ludzi różnych epok, fantazja, a równocześnie humor i dowcip czynią z tej książki lekturę wysoce zajmującą dla wszystkich, zwłaszcza dla ludzi o wyrobionej kulturze humanistycznej, posiadających poczucie subtelnego humoru.

M. Cz. [Maria Czapska]